

สัมพันธภาพครอบครัวกับปัญหาการกระทำความผิดในวัยรุ่น*

Family Relationships with Problem of Delinquency in Adolescence

วนัญญา แก้วแก้วปาน (Wananya Kaewkaewpan) **

บทคัดย่อ

สัมพันธภาพในครอบครัวเป็นลักษณะการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูก ความสัมพันธ์ระหว่างปู่ย่าตายายกับลูกหลาน รวมไปถึงความสัมพันธ์ในหมู่ญาติมิตร ครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดีนั้น จำเป็นต้องมีลักษณะในหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการสนทนาพูดคุยกันอยู่เสมอ การแสดงออกถึงความรักใคร่ปรองดอง ความห่วงใยซึ่งกันและกัน รวมถึงการปรึกษาหารือร่วมกันเมื่อมีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้น ส่วนครอบครัวที่มีลักษณะตรงกันข้ามคือ มีความห่างเหิน ความไม่เข้าใจกัน ต่างคนต่างอยู่ มีปฏิสัมพันธ์กันน้อย ขาดการสื่อสารที่เข้าใจระหว่างกัน สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดปัญหาและนำไปสู่พฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ในวัยรุ่นได้ ดังนั้นการมีส่วนร่วมในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีภายในครอบครัวจึงเป็นหน้าที่ของสมาชิกทุกคน นอกจากนี้สัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวยังสามารถใช้ในการป้องกันปัญหาพฤติกรรมที่นำไปสู่วงจรการกระทำความผิดของวัยรุ่นในอนาคตได้อีกทางหนึ่งด้วย

บทความนี้จึงนำเสนอแง่มุมลักษณะของครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดี โดยผู้เขียนได้นำเรื่องราวความสำคัญของครอบครัว จุดเริ่มต้นของการนำไปสู่ปัญหาพฤติกรรมของวัยรุ่น มุมมองเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและความเสี่ยงต่อการกระทำความผิดในวัยรุ่น เพื่อให้สังคมได้ตระหนักถึงความสำคัญของสัมพันธภาพครอบครัว อีกทั้งเป็นการกระตุ้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกในครอบครัว เพื่อลดความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในครอบครัวและสร้างโอกาสในการแก้ไขความผิดพลาดที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวให้เข้มแข็งมากยิ่งขึ้นต่อไป

คำสำคัญ : สัมพันธภาพในครอบครัว, การกระทำความผิดในวัยรุ่น

* บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวคิดเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัวกับการป้องกันปัญหาการกระทำความผิดในวัยรุ่น

This Article Aims to Offer Ideas about Family Relationships with Prevent Problem of Delinquency in Adolescence.

** อาจารย์ ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โทร. 0979741203

Lecturer. Department of Psychology and Counseling. Faculty of Education, Silpakorn University.

Tel. 0979741203 E-mail address: kaewkaewpan@gmail.com

Abstract

Relationship of family is about interaction within members such as parents and children, grandmother grandfather and grandchild including relatives. Consistence of conversation, love, care and also advice for solve problems are important component for a good relationship in family. In the other hand, close, misunderstand, separate, lack of conversation or communication between each other lead to unwanted behavior in teenagers. Thereby, all members have to build positive relationships among their family because it can prevent a repeated delinquency in adolescence in the future.

In this article, author discusses an important aspect of good relationship in family. The author has brought about important of family; causes of adolescent behavior problem, aspect of unusual behavior, and risk of illegal in juvenile so as to recognize the important of relationship in family. Besides, the author needs to encourage the member to reduce violence of family, help each other correct mistakes, and be strong together.

Keyword : Family Relationships, Delinquency in Adolescence

บทนำ

ในสมัยก่อนสภาพครอบครัวไทยเป็นครอบครัวที่สมาชิกในครอบครัวอยู่รวมกันเป็นครอบครัวใหญ่ ทุกคนในครอบครัวมีความรักใคร่ปรองดองกัน ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือกัน เด็กเป็นศูนย์กลางของความสนใจในครอบครัว ทำให้ได้รับความรักความอบอุ่นอย่างเต็มที่ บิดามารดามีเวลาในการอบรมสั่งสอนเด็กให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม แต่ปัจจุบันสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป มีการปรับเปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมมาเป็นสังคมอุตสาหกรรมและสังคมเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร ส่งผลกระทบต่อสถาบันครอบครัวที่ต้องปรับตัวต่อสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป การปรับตัวนี้ทำให้โครงสร้างของครอบครัวไทย มีการปรับเปลี่ยนจากครอบครัวขยายมาเป็นครอบครัวเดี่ยว ความรัก ความผูกพันระหว่างพ่อแม่ลูกมีความห่างเหินกันมากขึ้น อันเป็นบ่อเกิดของปัญหาครอบครัว ปัญหาสุขภาพจิตและปัญหาสังคมตามมาอีกมากมาย

สังคมสมัยใหม่ในยุคโลกาภิวัตน์ ให้ความสำคัญไปที่ความเจริญทางด้านวัตถุ โดยความเจริญเหล่านี้ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต และทำให้ค่านิยมของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป ทำให้คนขาดความใกล้ชิดผูกพัน มีการแก่งแย่งแข่งขันเพื่อความอยู่รอด การมีเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาแทนที่ปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบเดิม การแสวงหาทรัพย์สินเงินทองเพื่อตอบสนองความต้องการ ซึ่งมีผลให้สมาชิกในครอบครัวต้องออกไปทำงานนอกบ้าน พ่อแม่ไม่มีเวลาใกล้ชิดบุตร ทำให้สัมพันธ์ภาพที่ดีเสื่อมถอยลง จึงเกิดปัญหาขึ้นกับเด็กอันเป็นกำลังสำคัญของชาติ ความสัมพันธ์ในครอบครัวแต่เดิมนั้นมีความเกื้อกูลและความเอื้ออาทรกัน ในปัจจุบันได้ลดลงอย่างเห็นได้ชัด บทบาทของพ่อแม่ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ในการขัดเกลาทางสังคมของเด็กเปลี่ยนแปลงไป ครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่ของครอบครัวได้อย่างเหมาะสม พ่อแม่ให้การดูแลเอาใจใส่ลูกน้อยลง ไม่มีเวลาให้ ไม่มีลึงโทษลูกเมื่อ

ทำผิด และไม่ได้คำนึงว่าพฤติกรรมของลูกไม่เหมาะสมอย่างไร (สุชาติ อินประสิทธิ์, 2555: 5) สิ่งเหล่านี้จึงส่งผลต่อปัญหาทางสังคมต่างๆ ทั้งปรากฏให้เห็นในระดับปริมาณและความรุนแรงที่ซับซ้อนหนักหน่วงขึ้น คุณภาพชีวิตทั้งทางร่างกายและจิตใจถูกทำให้อ่อนแอลงอย่างมาก (บังอร เทพเทียนและคณะ, 2551: 25-38) ดังนั้น การให้ความสำคัญกับความผูกพันระหว่างกันของบุคคลในครอบครัว การเอาใจใส่ดูแลซึ่งกันและกัน และการปฏิสัมพันธ์กันในแง่มุมต่างๆ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวที่เหมาะสมต่อไปในอนาคต

โดยจากสถิติการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนวัยรุ่นไทยที่ถูกดำเนินคดีทั่วประเทศ หากจำแนกตามสาเหตุ จะพบว่าสภาพภายในครอบครัวเป็นสาเหตุที่สำคัญในการกำหนดพฤติกรรมและการกระทำผิดของวัยรุ่น รองจากสาเหตุเรื่องการคบเพื่อนและสภาพปัญหาภายในตัวเด็กเอง (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2554: 4) ซึ่งครอบครัวถือเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชนมากที่สุดเป็นสถาบันหลักในการขับเคลื่อน ดูแล ติดตาม สอดส่องพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน จึงจำเป็นต้องให้ความเอาใจใส่ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด ให้การอบรมสั่งสอน กล่อมเกล่า ว่ากล่าวตักเตือน และสามารถชี้ให้ตัววัยรุ่นเห็นว่าสิ่งใดเป็นการกระทำที่ดีและไม่ดีได้ และที่สำคัญที่สุดคือบทบาทของผู้ปกครองในการเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชนในการทำความดีและให้อภัยต่อการกระทำผิดของวัยรุ่น

ครอบครัวสำคัญอย่างไรกับวัยรุ่น (How Important is Family to Adolescence)

สถาบันครอบครัวถือเป็นสถาบันพื้นฐานของมนุษย์ที่ประกอบไปด้วยสมาชิกในครอบครัวที่มีความรักความเข้าใจกัน ให้กำลังใจสนับสนุนซึ่งกันและกัน หากครอบครัวใดมีลักษณะดังกล่าว ครอบครัวนั้นก็จะเป็นไปด้วยความอบอุ่นและมั่นคงเข้มแข็ง ครอบครัวมีความสำคัญต่อมนุษย์ทุกคนเพราะทุกคนเกิดและเติบโตมาจากครอบครัว (เพ็ญญา กุลนาคดล, 2547: 21) ดังนั้นครอบครัวจึงเป็นสถาบันที่สำคัญในการหล่อหลอมบุคคลให้พัฒนาสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและจิตวิญญาณ ในสภาวะสังคมปัจจุบันที่ต่างมีการแก่งแย่งแข่งขันกันมากมาย บุคคลต้องเผชิญกับความขัดแย้ง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม ให้ความความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวเริ่มเสื่อมถอย ซึ่งนับวันยิ่งทวีความรุนแรงและมีผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของบุคคลและการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบต่อระบบลูกโซ่ เพราะเมื่อระบบภายในสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงย่อมส่งผลกระทบต่อระบบอื่นๆ ให้เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ปัญหาดังกล่าวจึงส่งผลโดยตรงต่อสมาชิกภายในครอบครัว

วัยรุ่นถือเป็นวัยที่อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่ครอบครัวควรต้องใส่ใจเป็นอย่างมาก โดยเป็นช่วงที่เชื่อมต่อระหว่างวัยเด็กเพื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้น ช่วงอายุดังกล่าวนี้ในทางอาชญาวิทยากลุ่มแนวคิด Life-course theory ถือว่าเป็นช่วงอายุที่มีปัญหามากกว่ากลุ่มอื่นๆ เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกายและจิตใจ อีกทั้งเป็นช่วงที่มีการกระทำผิดมากที่สุดหรือสูงที่สุด โดยเฉพาะกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 13-18 ปี (Sampson and Laub, 2003: 312) ซึ่งกลุ่มวัยรุ่นเหล่านี้จึงควรได้รับการเอาใจใส่จากทั้งครอบครัวและชุมชนเป็นพิเศษ เพื่อเป็นการป้องกันและช่วยเหลือดูแลมากกว่ากลุ่มอื่นๆ และมีให้กลุ่มวัยรุ่นเหล่านี้ ก้าวเข้าสู่การกระทำผิดหรือเป็นปัญหาสังคม ให้พวกเขาเห็นถึงคุณค่าในตนเอง เห็นถึงความสำคัญของตนเองที่มีต่อครอบครัว

และพร้อมที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญมั่นคงต่อไป (ชาญคณิต กฤตยา สุริยะมณี และอุนิสา เลิศโตมรสกุล, 2553: 2)

หน้าที่สำคัญของครอบครัวที่มีต่อวัยรุ่นคือการให้ความรักความเข้าใจ การรับฟังและยอมรับความคิดเห็น สามารถพูดคุยกันได้ในทุกเรื่อง มีความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งหากในครอบครัวมีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย โดยให้วัยรุ่นมีส่วนในการแสดงความคิดเห็น จะส่งผลให้เกิดบุคลิกภาพทางสังคมที่ดี เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองและมีทักษะชีวิตที่ดีในสังคม (วิณรัตน์ สุขดีและคณะ, 2559: 1426) และการที่สมาชิกในครอบครัวอยู่ด้วยกันพร้อมหน้า มีเวลาให้ครอบครัว การมีความรักความอบอุ่น ความห่วงใยเอาใจใส่ ความเอื้ออาทรต่อกันอยู่เสมอ ก็ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ครอบครัวมีความเข้มแข็งและมีสัมพันธภาพที่ดีได้ ดังนั้นทุกครอบครัวควรสร้างให้สิ่งเหล่านี้คงอยู่ในครอบครัวของตนเองต่อไป(บังอร เทพเทียนและคณะ. 2551) หากครอบครัวมีความสัมพันธ์กันทางลบ จะส่งผลต่อความเสี่ยงต่อปัญหาต่างๆ ตามมา รวมไปถึงปัญหาการกระทำที่ผิดกฎหมายในอนาคต แต่ถ้าความสัมพันธ์ในครอบครัวดี ก็จะสามารถลดผลกระทบจากปัญหาภายในครอบครัวและปัญหาทางสังคมต่างๆ ได้ นั่นก็หมายความว่าความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวนั้นสามารถช่วยสกัดกั้นบุคคลจากสภาพแวดล้อมทางลบและปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้อย่างดีเยี่ยม (ManSoo Yu และคณะ, 2010: 694-699) หลีกเสี่ยงไม่ได้ว่าการที่วัยรุ่นรับรู้ความสัมพันธ์ในครอบครัวของตนเองอย่างไรย่อมมีผลต่อปัญหาพฤติกรรมของวัยรุ่นมากเท่านั้น (Jelena Lubenko และคณะ, 2010: 785-790) หากครอบครัวใดมีความขัดแย้งเกิดขึ้น วัยรุ่นจะรับรู้ความขัดแย้งนั้นได้เร็วเป็นอย่างมาก คุณภาพความสัมพันธ์ในครอบครัวจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของวัยรุ่น ถ้าพ่อแม่ทำให้เกิดความขัดแย้งมากขึ้นในครอบครัว ก็มีส่วนทำให้วัยรุ่นเกิดปัญหาต่างๆ ตามมาได้

ซึ่งในปัจจุบันพบว่าปัญหาพฤติกรรมการกระทำผิดของวัยรุ่นมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้น ทำให้สาธารณสุขเริ่มให้ความสนใจและมีความกังวลเป็นอย่างมาก (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2554: 4) เพราะหากครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันพื้นฐานสำคัญและมีอิทธิพลที่สุดต่อชีวิตไม่สามารถช่วยเหลือปกป้องได้แล้ว การหล่อหลอมและขัดเกลาความเป็นมนุษย์ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่สมาชิกในครอบครัวก็มีแต่จะเสื่อมถอยลง ดังนั้นการหันมาตระหนักถึงความสำคัญของปัญหานี้จึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ทุกฝ่ายควรให้ความสนใจ เพราะเด็กและเยาวชนเหล่านี้ถือเป็นกำลังสำคัญของครอบครัวและชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป

อะไรคือสัมพันธภาพครอบครัว (What is the Family Relationships)

สัมพันธภาพในครอบครัวเป็นเรื่องราวความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูก ระหว่างพี่น้อง หรือระหว่างสมาชิกในครอบครัว รวมถึงการสื่อสารในครอบครัว แบบแผนความสัมพันธ์ การกำหนดบทบาทและอำนาจในการตัดสินใจ (กุลภา วจนสาระ, 2554: 112-118) และยังสามารถสังเกตได้จากความผูกพันทางอารมณ์ที่สมาชิกในครอบครัวมีต่อกัน ความร่วมมือระหว่างกัน และการปรับตัวของสมาชิกในครอบครัวต่อสถานการณ์ต่างๆ (McCubbin, 1996: 16)

โดยปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวนั้น สามารถเกิดขึ้นได้จากสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้ (ศิริกุล อิศรานุรักษ์, 2542: 24)

1. การชื่นชมคุณค่าบุุตรหลานและสมาชิกในครอบครัว การชื่นชมและเห็นคุณค่าของกันและกัน ควรเป็นการแสดงออกอย่างชัดเจน

2. การที่สมาชิกมีเวลาอยู่ร่วมกัน การที่ทุกคนในครอบครัวได้ทำกิจกรรมหลายอย่างด้วยกัน เป็นกิจกรรมที่ทุกคนพอใจที่จะทำ

3. การเต็มใจร่วมทุกข์ร่วมสุขกันในครอบครัวการมีพันธะต่อความสุขของสวัสดิภาพของครอบครัวร่วมกัน สมาชิกในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีคุณภาพมักจะมีพันธะดังกล่าวอยู่ในระดับสูง ห่วงใยกันและกันอย่างแท้จริง

4. การติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว เป็นการใช้เวลาสำหรับการพูดคุยกันในครอบครัว พูดคุยรับรู้เรื่องราวกันโดยตรงไม่ปกปิด ไม่เก็บไว้ในใจหรือไม่จำเป็นต้องรับรู้เรื่องราวของบุคคลอื่นในครอบครัว โดยอาศัยบุคคลที่สามหรือบุคคลนอกครอบครัวเป็นสื่อ

5. การมีศรัทธาต่อศาสนาร่วมกัน โดยที่สมาชิกเต็มเปี่ยมไปด้วยความเลื่อมใสอย่างแรงกล้า บุคคลในครอบครัวก็มักจะมีกิจกรรมทางศาสนาร่วมกันอยู่เสมอ

6. การที่สมาชิกใช้สมรรถนะที่ตนมีจัดการกับวิกฤติการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัว ซึ่งทุกคนในครอบครัวจะร่วมกันต่อสู้กับปัญหา ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน และร่วมกันคลี่คลายปัญหาให้ได้ในที่สุด

สัมพันธภาพในครอบครัวจึงถือเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวซึ่งมีความผูกพันต่อกัน ด้วยสายสัมพันธ์อันลึกซึ้งทางสายเลือด เป็นเครื่องช่วยให้สมาชิกของครอบครัวรักใคร่ สมัคสมานกลมเกลียวต่อกัน โดยทุกคนถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว (ปรียา บำรุงเสนา, 2545: 62) ประกอบด้วยลักษณะพฤติกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ความผูกพัน การสนับสนุนระหว่างกัน ความเชื่อถือและชื่นชมคุณค่าของกันและกัน ซึ่งการกระทำและคำพูดควรมีความสอดคล้องกันอย่างยิ่ง รวมไปถึงการมีความผูกพันความรักใคร่สามัคคี สมาชิกในครอบครัวมีความเข้าใจและช่วยเหลือกัน (สุพัชรีย์ หนูใหญ่, 2543: 37) การได้ทำกิจกรรมที่พึงพอใจร่วมกัน การติดต่อสื่อสารที่ดีระหว่างสมาชิก บนพื้นฐานที่บิดามารดาเลี้ยงดูบุตรโดยให้อิสระทางความคิดและการแสดงออก ไม่คอยควบคุม หรือบังคับบุตรมากเกินไป

ในยุคปัจจุบันนั้นความสัมพันธ์ของมนุษย์มีหลากหลายมากขึ้น ไม่ว่าจะความสัมพันธ์ของมนุษย์จะเปลี่ยนแปลงไปมากน้อยเพียงใด ความสัมพันธ์ในครอบครัว ก็ถือเป็นความสัมพันธ์ที่มีความสำคัญที่สุดในบรรดาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกันเอง เนื่องจากความสัมพันธ์ที่ดีที่ราบรื่นในครอบครัว เป็นส่วนช่วยให้ครอบครัวมีความมั่นคง มีความเข้มแข็งและมีความสุข ตลอดจนเป็นเครื่องป้องกันปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นกับสมาชิกในครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย (นวลฉวี ประเสริฐสุข, 2558: 738)

สัมพันธภาพครอบครัวกับปัญหาการกระทำผิดในวัยรุ่น

(Family Relationship with Problems Delinquency in Adolescence)

สัมพันธภาพของบุคคลในครอบครัวถือเป็นความสัมพันธ์กันทางบทบาท เพราะสมาชิกที่มาเกี่ยวข้องกันนั้นไม่มีโอกาสเลือกที่จะสัมพันธ์กันได้ ซึ่งจะเป็นไปตามบทบาททางสังคม โดยทั่วไปหลายคนมองสัมพันธภาพในครอบครัวเป็นสัมพันธภาพแบบใกล้ชิด (Close Relationship) โดยดูจากระดับความเข้มข้นในการผูกพันกัน ความคุ้นเคยสนิทสนมกัน ความเชื่อถือไว้วางใจกัน และการเข้าไปเกี่ยวข้องกัน (Fisher, 1987: 473) พื้นฐานพฤติกรรมของวัยรุ่นเกิดขึ้นจากบรรยากาศภายในบ้าน ถ้าทุกคนภายในบ้านมีความสัมพันธ์ที่ดี วัยรุ่นก็จะแสดงความเป็นมิตรและมีความสัมพันธ์อันดีกับคนนอกบ้านด้วย แต่ถ้าการแสดงความรักและความอบอุ่นภายในบ้านเป็นไปอย่างไม่ยุติธรรม เช่น พ่อแม่ที่ให้ความรักความเอาใจใส่แก่ลูกมากน้อยไม่เท่ากัน ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเครียดทางจิตใจและอารมณ์ เกิดความไม่มั่นคงแก่เด็ก ทำให้เด็กคิดว่าตนไม่ได้รับความอบอุ่นเท่ากับพี่น้องคนอื่นๆ หรือการที่พ่อแม่แสดงความรุนแรงต่อเด็ก แสดงความเกลียดชัง มีผลให้เด็กเกิดความคับข้องใจ มีอารมณ์ไม่มั่นคง (Musen และ Conger, 1956: 569) ซึ่งเด็กที่ประสบปัญหาดังกล่าวจะเกิดความเกลียดชังบ้าน และจะพยายามออกไปแสวงหาความอบอุ่นนอกบ้าน

จุดเริ่มต้นภายในครอบครัวจะประสบความสำเร็จหรือทำหน้าที่ได้ดีนั้น จึงต้องสนับสนุนให้วัยรุ่นมีส่วนร่วมในส่วนต่างๆ ของครอบครัว ให้ได้ใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ภายใต้การปกป้องและการทำให้ตัววัยรุ่นรู้สึกปลอดภัย (Goldenberg, 2004: 156-158) โดยครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดี จะมีการสนทนาพูดคุยกันด้วยความรักใคร่ปรองดอง มีความห่วงใยซึ่งกันและกัน ปรึกษาหารือร่วมกันเมื่อมีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้น ส่วนครอบครัวที่มีสัมพันธภาพไม่ดีนั้น จะมีลักษณะตรงกันข้ามคือ เกิดมีความห่างเหิน นำไปสู่ปัญหาและความขัดแย้งกันที่สุดในที่สุด การช่วยเหลือวัยรุ่นที่ประสบปัญหา จึงจำเป็นที่จะต้องช่วยเหลือให้ครอบครัวตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ และผลกระทบของความสัมพันธ์ในครอบครัว ทั้งพ่อแม่และลูก เพื่อช่วยให้ครอบครัวปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างประสบความสำเร็จร่วมกันต่อไป

ดังนั้นสภาพแวดล้อมในครอบครัวจึงถือเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ออกมา วัยรุ่นมีการแสดงออกถึงสิ่งที่ต้องการเพื่อให้ได้รับความรัก หรือเพื่อชดเชยความรักความอบอุ่นที่หายไป (Healy & Bronner, 1931: 113) ซึ่งวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์นั้น อาจมีสาเหตุจากการได้รับการปกป้องจากพ่อแม่มากเกินไป ได้รับการถ่ายทอดแบบอย่างหรือรูปแบบของพฤติกรรมที่ผิดจากครอบครัว ส่งผลให้วัยรุ่นเหล่านี้ ไม่สามารถพัฒนาคุณธรรมภายในใจของตนเองได้อย่างเหมาะสม (August Aichhorn, 1963: 182) อีกทั้งหากภายในครอบครัวมีผู้กระทำความผิดกฎหมายคนหนึ่ง ก็มีแนวโน้มที่จะเกิดการกระทำผิดกฎหมายต่อเนื่องตามไปด้วย (Hardwick et al., 1996: 263-267) แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยจากครอบครัวและภูมิหลังความเป็นมาจากสภาพแวดล้อมที่วัยรุ่นถูกเลี้ยงดูมานั้น เป็นตัวก่อให้เกิดการเรียนรู้รูปแบบต่างๆ ของการดำเนินชีวิตที่ทั้งเหมาะสมและไม่เหมาะสมได้อย่างชัดเจน

มีปัจจัยหลายประการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและการกระทำผิดของวัยรุ่น โดยพบว่ามีสาเหตุหลายปัจจัยผสมผสานกัน (Multiple causation) ทั้งจากตัวผู้กระทำความผิดเอง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของพันธุกรรมหรือสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดที่ทำให้วัยรุ่นรู้สึกตัวว่าบกพร่อง ทำให้เกิดความแปรปรวนทางจิตและ

อาจจะประกอบอาชีพการงานได้ หรือเกิดจากความพิการและโรคภัยไข้เจ็บ ที่ทำให้วัยรุ่นแสดงพฤติกรรมบางอย่างเป็นการชดเชย ทั้งยังมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและฮอร์โมนที่ส่งผลต่อจิตใจ อารมณ์ ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ทางสังคมได้ และสภาพทางเศรษฐกิจก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่เป็นแรงผลักดันให้วัยรุ่นกระทำ ความผิดได้เช่นกัน

โดยสาเหตุทางครอบครัวก็ถือเป็นปัจจัยหนึ่งในปัญหานี้ หากจะกล่าวถึงต้นสายปลายเหตุของปัญหา พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและการกระทำผิดของวัยรุ่นที่แท้จริงนั้น คงเป็นเรื่องที่หาที่สิ้นสุดไม่ได้ แต่สิ่งหนึ่งที่ น่าสนใจคือ ไม่ว่าจะมีความผิดจากปัจจัยใด มักจะพบเรื่องราวของครอบครัวเข้าไปเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ด้วยอยู่เสมอ จึงเป็นเหตุปัจจัยหนึ่งที่ครอบครัวควรหันมาใส่ใจประเด็นนี้อย่างเร่งด่วน โดยสามารถสรุปที่มาของปัญหา พฤติกรรมในวัยรุ่นที่เกิดจากสัมพันธภาพในครอบครัว ได้ดังต่อไปนี้ (ผดุง อารยะวิญญู, 2542: 24)

1. ความไม่ปรองดองกันในครอบครัวระหว่างพ่อแม่ที่มีการทะเลาะวิวาทกันบ่อยๆ ทำให้วัยรุ่นเกิดความเบื่อหน่ายหรือพัฒนานิสัยความก้าวร้าวขึ้นมา เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมต่างๆ จากพ่อแม่ เช่น การพูดจา หยาบคาย การมองเรื่องทะเลาะวิวาทเป็นเหตุการณ์ปกติ การใช้กำลังในการตัดสินปัญหา เป็นต้น
2. ครอบครัวที่พ่อหรือแม่ หรือทั้งสองคนมีความเจ้าระเบียบ อยู่ในกฎเกณฑ์ตลอดเวลา มีผลให้วัยรุ่นอดทนไม่ได้ ขาดความมั่นคงทางอารมณ์ ทำให้วัยรุ่นหาทางออกจากบ้านเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหา ออกเที่ยวเตร่คบกลุ่มเพื่อนที่เสี่ยงและก่ออาชญากรรมได้ในที่สุด
3. ครอบครัวที่พ่อหรือแม่ หรือทั้งสองคนติดการพนัน หรือติดยาเสพติด ไม่มีเวลาเอาใจใส่ ทำให้วัยรุ่นรู้สึกขาดความอบอุ่น อีกทั้งยังเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีแก่วัยรุ่นอีกด้วย
4. ครอบครัวแตกแยกหรือหย่าร้าง วัยรุ่นที่เผชิญกับสภาพปัญหานี้ มักมองว่าตนเองไม่มีคุณค่าสำหรับใคร หรือมองว่าตนเองไม่เป็นที่ต้องการ จึงมักทำเรื่องที่เสี่ยงโดยไม่ได้มองว่าจะทำให้ใครเดือนร้อน เพราะไม่มีครอบครัวให้ตนเองต้องใส่ใจมากนัก
5. ครอบครัวที่บิดาหรือมารดา หรือทั้งสองคนถึงแก่กรรม ทำให้ตัววัยรุ่นรู้สึกกว่าตนเองเป็นกำพวด ต้องอาศัยอยู่ร่วมกับผู้อื่น ถ้าหากมิได้รับความรัก ความอบอุ่นเท่าที่ควร วัยรุ่นก็จะหาทางแสดงออกอย่างอื่น เช่น การมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมกับเพศตรงข้าม เพื่อทดแทนความรักความอบอุ่นที่ขาดไป
6. ครอบครัวที่เข้มงวดเกินไปจนวัยรุ่นไม่สามารถทำอะไรด้วยตัวเองได้ ซึ่งมักเป็นครอบครัวที่พ่อแม่คาดหวังในตัววัยรุ่นมากเกินไป เมื่อไม่ได้อย่างที่ตนคาดหวังก็จะใช้การลงโทษ ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้วัยรุ่นเกลียดบ้านและอาจหนีออกจากบ้านได้
7. ครอบครัวที่ขาดระเบียบวินัย หรือตามใจมากเกินไป ครอบครัวประเภทนี้จะส่งเสริมให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมเกรี้ยวที่ผิดแผกจากมาตรฐานของสังคม เช่น ชอบพกพาอาวุธ ชอบเที่ยวเตร่ ขาดการควบคุมตนเอง มักทำอะไรโดยไม่นึกถึงผลที่จะตาม
8. ครอบครัวที่มีลูกมากเกินไป หรือมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ยากจน ไม่สามารถดูแลความเป็นอยู่ของคนในครอบครัวได้อย่างทั่วถึง ต้องหาเช่ากินค่า ไม่มีเวลาเอาใจใส่ ทำให้ตัววัยรุ่นขาดคนคอยชี้แนะสิ่งที่ถูกที่ควร และมีวิถีชีวิตที่ต้องดิ้นรนช่วยเหลือตนเอง ซึ่งหากวุฒิภาวะไม่ดีพอก็อาจเข้าสู่วงจรของการมีพฤติกรรมที่ผิดกฎหมายได้

ความสัมพันธ์ในครอบครัวถือเป็นรูปแบบที่มีความซับซ้อน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่พ่อแม่ต้องหันมาให้ความสำคัญในทุกย่างก้าวของชีวิตครอบครัวที่มีลูกเป็นวัยรุ่น ซึ่งจากการพิจารณาถึงปัจจัยต่างๆ ช่างต้นก็พบว่าพฤติกรรมและวิถีชีวิตการเลี้ยงดูลูกของพ่อแม่มีผลต่อพฤติกรรมต่างๆ ในวัยรุ่นเช่นเดียวกัน ดังนั้นครอบครัวจึงถือเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นเกราะอย่างดีในการลดและป้องกันปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงหรือการเข้าสู่วงจรการกระทำความผิดของวัยรุ่นได้ดีที่สุด

มุมมองพฤติกรรมการกระทำความผิดของวัยรุ่น

(View the Behavior of Delinquency in Adolescence)

สภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของครอบครัว การที่บิดามารดาหรือคนในครอบครัวไม่ได้ให้ความรักความอบอุ่นแก่วัยรุ่น ขาดความสนใจในความเป็นอยู่ของวัยรุ่น ไม่มีเวลาให้ ไม่ให้ความสำคัญหรือไม่ยอมรับว่าวัยรุ่นเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดปัญหาพฤติกรรมในวัยรุ่นและนำไปสู่ปัญหาของสังคมต่างๆ มากมาย หากครอบครัวไม่เข้มแข็งพอ การปกป้องคุ้มครองสมาชิกในครอบครัวให้รอดพ้นจากภัยรอบด้านก็จะทำได้ยาก แต่ก็ต้องยอมรับว่าปัญหาภายในครอบครัวถือเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรมและปัญหาพฤติกรรมความรุนแรงต่างๆ ที่นับว่ามีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น (Vance et al., 2001: 325) สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคม เป็นหน่วยที่เล็กที่สุด แต่มีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูและหล่อหลอมความเป็นมนุษย์ ตลอดจนสร้างค่านิยม เจตคติ อุปนิสัยและบุคลิกภาพของบุคคลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

นักวิชาการด้านต่างๆ ได้มองการกระทำความผิดของวัยรุ่น ออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม, 2556)

1. ด้านกฎหมาย นักกฎหมายมองว่า การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนนั้น เกิดจากความเยาว์วัย รู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือถูกหลอกล่อใช้ ซึ่งไม่ถือว่าเป็นการกระทำความผิดในทางอาญา แต่ถือว่าเป็นเพียงพฤติกรรมเบี่ยงเบนเท่านั้น

2. ด้านสังคมวิทยา นักสังคมวิทยามองว่า เด็กและเยาวชนกระทำความผิด เพราะได้รับแบบอย่างความประพฤติที่ไม่ดีจากบุคคลรอบข้าง เมื่อเด็กและเยาวชนยังขาดความหนักแน่นทางจิตใจ จึงอาจถูกครอบงำชักจูงได้ง่าย ทำให้พฤติกรรมเด็กและเยาวชนประพฤติผิดไปจากบรรทัดฐานของสังคมและกลายเป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายในที่สุด

3. ด้านจิตวิทยา นักจิตวิทยาเห็นการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนว่า เกิดจากความผิดปกติของร่างกายและจิตใจ ซึ่งมีแนวโน้มที่จะทำให้อารมณ์ของบุคคลแปรปรวน ขาดความยับยั้งชั่งใจ ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ มีพฤติกรรมเป็นปฏิปักษ์ต่อสังคมและคนรอบข้าง และกระทำความผิดได้ง่าย จนนำไปสู่การกระทำที่รุนแรงได้

การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนไทยในระยะที่ผ่านมา ทำให้เห็นว่าปัญหาดังกล่าวเกิดในเยาวชนที่กำลังอยู่ในวัยเรียนเป็นส่วนใหญ่ หลายฝ่ายเริ่มหาทางแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้อย่างจริงจัง ว่าควรดำเนินการอย่างไรที่จะทำให้ปัญหาเหล่านี้ลดลง และควรมีมาตรการในการป้องกันอย่างไร ซึ่งเด็กเหล่านี้อาจ

ตกอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ขาดการอบรมที่ดี ทำให้ต้องมีพฤติกรรมเช่นนี้ จึงควรได้รับการฟื้นฟูแก้ไข เยียวยาอย่างเหมาะสมต่อไป

มาตรการที่ใช้ในการแก้ไขวัยรุ่นที่กระทำความผิด มิใช่มีมาตรการเดียวที่จะแก้ไขได้ทุกปัญหาได้ทั้งหมด เพราะสาเหตุที่เด็กกระทำความผิดนั้นมีความหลากหลายและเกิดจากหลายปัจจัย แต่มาตรการที่ให้คนในสังคม ช่วยกันดูแลพฤติกรรมของวัยรุ่นที่อาจจะเสี่ยงต่อการกระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นการดูแลจากผู้ปกครองหรือจาก บุคคลภายนอกนั้น น่าจะเป็นมาตรการป้องกันที่ดีในระดับหนึ่งที่จะควบคุมไม่ให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมที่นำไปสู่การ กระทำความผิดที่ร้ายแรง ส่วนการพัฒนาหรือฟื้นฟูจิตใจหรือพฤติกรรมของเด็กที่กระทำความผิดนั้น เป็น มาตรการที่นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กจะต้อง เลือกหารูปแบบที่เหมาะสมกับสาเหตุของปัญหาที่ทำให้เด็กกระทำความผิด (Howard Zehr, 2002: 78) รวมถึง ความร่วมมือของคนในสังคมที่จะช่วยกันฟื้นฟูแก้ไขเด็กที่กระทำความผิดด้วย มิฉะนั้นแล้วการกระทำความผิดของเด็ก จะทวีความรุนแรง มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นและเป็นปัญหาที่ยากต่อการแก้ไขต่อไป

บทสรุป

แม้ว่าสภาพทางสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลามากน้อยเพียงใด ครอบครัวก็ยังเป็นสถาบัน พื้นฐานที่สำคัญที่สุดของสังคม และเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อชีวิตของวัยรุ่น ทำหน้าที่หล่อหลอมและขัดเกลา ความเป็นมนุษย์ให้แก่สมาชิกในครอบครัว ด้วยการอบรมเลี้ยงดู การให้ความรัก ความเอื้ออาทร ความช่วยเหลือ เกื้อกูลกัน ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม พร้อมทั้งถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคมให้แก่สมาชิกในครอบครัว ให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความพร้อมที่จะทำงานอย่างเต็มที่และสร้างสรรค์ เพื่อเป็นพลังสำคัญในการพัฒนา สังคมและประเทศชาติ ดังนั้นการทำความเข้าใจความสัมพันธ์และบทบาทของครอบครัวอย่างเป็นระบบนั้น จะช่วยให้ทราบถึงสาเหตุของปัญหาที่แท้จริง และทราบถึงที่มาของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและการกระทำ ความผิดของวัยรุ่นอีกด้วย ซึ่งทุกครอบครัวควรหันมาตระหนักในปัญหาความสัมพันธ์ของครอบครัวตนเองอย่าง เร่งด่วน โดยการยอมรับและทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่นตามสภาพสังคมและแก้ไขปัญหา ความสัมพันธ์ระหว่างวัยรุ่นกับคนในครอบครัวให้ดียิ่งขึ้น เพื่อนำไปสู่การมีสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว ทั้งยังช่วย ลดความขัดแย้งและให้โอกาสวัยรุ่นได้แก้ไขความผิดพลาดที่เกิดขึ้น นอกจากนี้การมีสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว ยังสามารถใช้เป็นเกราะป้องกันปัญหาต่างๆ ในวัยรุ่น ก่อนที่จะเข้าสู่วงจรของการกระทำความผิดหรือการมี พฤติกรรมเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม (2556). [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 29 ตุลาคม 2559, จาก www.djop.go.th.

กุลภา วจนสาระ. (2554). ภาพและชีวิตครอบครัวในสังคมไทย. รายงานสังเคราะห์จากฐานข้อมูล. พิมพ์ครั้งที่ 1.

นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. หน้า 112-118.

- ชาญคณิต กฤตยา สุริยะมณี และ อุนิสา เลิศโตมรสกุล. (2553). การกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินในประเทศไทย : แนวทางการป้องกันและแก้ไขโดยอาศัยปัจจัยที่เป็นตัวทำนายทางด้านอาชญาวิทยา. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. หน้า 2.
- นวลฉวี ประเสริฐสุข. (2558). สื่อสารอย่างสร้างสรรค์เพื่อสร้างสุขในครอบครัว. Veridian E-Journal, Silpakorn University. ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม) : 737-747
- บังอร เทพเทียนและคณะ. (2551). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับครอบครัวเข้มแข็ง. รายงานการวิจัย. วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา ปีที่ 6 ฉบับที่ 2. หน้า 25-38.
- ปรียา บำรุงเสนา (2545). ความสัมพันธ์ระหว่างเขาวนอารมณ์กับสัมพันธภาพในครอบครัวของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). มหาวิทยาลัยทักษิณ. 116 หน้า.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2542). เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม. กรุงเทพมหานคร: แก่นแก้ว.
- เพ็ญนภา กุลนภาค. (2547). การศึกษาและการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกครอบครัวในครอบครัวของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิณารัตน์ สุชาติ และคณะ. (2559). โมเดลเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร. Veridian E-Journal, Silpakorn University. ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (เดือนมกราคม-เมษายน) : 1416-1429.
- สุชาติ อินประสิทธิ์. (2555). สาเหตุการกระทำผิดทางอาญาของเด็ก เยาวชนที่มีอาการบอบช้ำทางจิตใจ (Trauma) แนวทางป้องกันและแก้ไขเยียวยาที่เหมาะสม. รายงานการอบรมหลักสูตรผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น รุ่นที่ 10. สถาบันพัฒนาข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม. กรุงเทพฯ. หน้า 5-30.
- สุพัชรี หนูใหญ่. (2544). ความสัมพันธ์ในครอบครัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2554). [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 26 ตุลาคม 2559, จาก www.m-society.go.th.
- สำนักงานพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน. (2551). รายงานสถิติคดีประจำปี. กลุ่มงานข้อมูลและสารสนเทศ. หน้า 22.
- ศิริกุล อิศรานุรักษ์ (2542). หลักการวางแผนงานอนามัยครอบครัว. กรุงเทพมหานคร: เจริญดีการพิมพ์

ภาษาต่างประเทศ

- August Aichhorn (1963). Wayward Youth: A Psychoanalytic Study of Delinquent Children, Illustrated by Actual Case Histories. World Publishing Company. 182 p.
- Fisher. (1987). An Approach to Family Pathology. San Francisco : W.H. Freeman.

- Goldenberg, Irene, and Goldenberg, Herbert. (2004). Family therapy An Overview. 6th ed. U.S.A.: Brooks & Cole.
- Hardwick, Peter J, Rowton – Lee, Martyn. (1996). Adolescent Homicide: Towards Assessment of risk. *Journal of Adolescence* 19, 156-158 p.
- Hardwick, Peter J, Rowton Lee and Martyn. (1996). Adolescent Homicide: Towards Assessment of risk. *Journal of Adolescence* 19, 263-267 p.
- Healy, W. and A. Bronner. (1931). New light on delinquency and its treatment. New Haven: Yale Univ. Press. 113-115 p.
- Howard Zehr. (2002). The Little Book of Restorative Justice. United States of America. 78 p.
- Jelena Lubenko et al. (2010). Longitudinal associations between adolescent behaviour problems and perceived family relationships. *Procedia Social and Behavioral Sciences* 5. 785–790 p.
- ManSoo Yu. et al. (2010). Positive family relationships and religious affiliation as mediators between negative environment and illicit drug symptoms in American Indian adolescents. *Addictive Behaviors* 35. 694–699 p.
- McCubbin, H.I., Thompson, A.I. and McCubbin, (1996). Family Assessment : Resiliency, coping and adaptation-inventories for research and practice. Wisconsin: The University of Wisconsin.
- Musen and Conger. (1956). *Child Development and Personality*. New York, 569 p.
- Sampson, R.J., and Laub, J.H. (2003). Crime and deviance in the life course. *Annual Review of Sociology*, 18, 312 p.
- Vance, H. Booney., and Remriega, Andres.J. (2001). *Clinical Assessment of Child and Adolescent Behavior*. Canada : John Wiley & Sons.